

**Govor predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja na osrednji slovesnosti ob
mednarodnem dnevu spomina na žrtve holokavsta**

Maribor, 24. januar 2013

VELJA GOVORJENA BESEDA!

EMBARGO do 18.10 ure

Spoštovani,

1. novembra 2005 je generalna skupščina OZN sprejela resolucijo, s katero je razglasila 27. januar za mednarodni dan spomina na žrtve holokavsta. Na ta dan je bilo leta 1945 osvobojeno taborišče Auschwitz-Birkenau. Ob prvi obeležitvi tega spominskega dne 27. januarja 2006 je generalni sekretar ZN Kofi Annan poudaril: "Nedopustno je sprevračanje tragedije holokavsta, ki je brez primere. Moramo se ga spominjati, s sramom in studom, tako dolgo kot bo obstajal človeški spomin. Samo s pomnjenjem bomo izkazali primerno spoštovanje vsem žrtvam. Milijoni nedolžnih Judov in ostalih manjšin je bilo umorjenih na nepredstavljivo barbarski način. Nikoli ne smemo pozabiti teh mož, žena in otrok ter njihove agonije."

V Sloveniji obeležujemo dan spomina na žrtve holokavsta v okviru projekta, ki ga vodi Center judovske kulture Sinagoga Maribor. Letošnja prireditev je že četrta, poteka cel mesec januar na raznih lokacijah v Sloveniji in Avstriji ter vsebuje veliko različnih dogodkov, med katerimi naj omenim le otvoritev razstave o Ani Frank, mednarodni znanstveni simpozij o holokavstu in preganjanju Romov in Judov v Sloveniji in na Hrvaškem ter današnjo osrednjo svečanost, na kateri imam čast sodelovati, ko bo tudi odprta razstava JUDE SEIN = BEING JEWISH.

Holokavst, kot poskus iztrebljenja celotnega naroda in njegove kulture, je eden najgrozljivejših dogodkov ne samo v 20. stoletju, ampak tudi v celotni zgodovini človeštva. Zato je presenetljivo, da smo potrebovali celih 60 let, dve generaciji, da smo prišli do spominskega dne. Najbrž se grozot nismo želeli spominjati. Po drugi strani nas je bilo sram, da so se lahko v našem kulturnem in civiliziranem svetu take stvari sploh lahko zgodile. Bil pa je zadnji čas za odločitev o spominskem dnevu. Zaradi dolgega obdobja in zaradi izgubljanja zgodovinskega spomina so se začele pojavljati reinterpretacije zgodovine in

pogledov na holokavst. Zato se je holokavsta potrebno spominjati, ga obeleževati in preučevati, saj je močno zamajal temelje naše sodobne civilizacije. Ravno preučevanje in obeleževanje bo vzpodbudilo naslednje generacije k razmisleku in boljšemu razumevanju posledic predsodkov, rasizma in stereotipov v sodobni družbi.

Poročila o holokavstu se dotikajo človeškega obnašanja in govorijo o ekstremnih situacijah, o sovraštvu in krutosti, pa tudi o pogumu in človečnosti ter hkrati sprožajo moralna in etična vprašanja, na katera si mora odgovoriti vsak človek sam. Holokavst je dokaz kako nevarna sta molk in brezbržnost ob zatiranju drugih.

Vsaka družba, ki ne sledi vrednotam kot so mir, svoboda in spoštovanja človekovih pravic, je obsojena na propad. Tragično je, da se na svetu še vedno dogajajo genocidi. Ne pozabimo žalosti, solz in trpljenja Srebrenice, med drugimi. Tudi danes narodi zapuščajajo svoje domove. Zato se zavedajmo, da je odprta in odgovorna družba lahko grajena le na podlagi strpnosti do drugačnih, solidarnosti in humanosti.

Tudi, če se nestrpnost ne konča vselej v genocidu ima lahko mračne posledice. Nikakor ne podcenjujmo sedanje krizne situacije, ki pogloblja nepotrpežljivost ljudi, zlasti tistih v stiski. In ni nujno, da samo tisti, ki so v stiski zaradi nepotrpežljivosti znižajo raven potrebne strpnosti. Prav lahko izkoristijo tudi tisti, ki imajo take ali drugačne politične načrte za svoje cilje. To pa je nekaj na kar moramo biti pozorni tudi mi, ali celo mi, ki doslej morda nismo bili prisiljeni razmišljati tako daleč.

Ne podcenjujmo nobenega incidenta, tudi **pretepa sinoči v Mariboru**, pa naj bo na prvi pogled še tako naključen ali omejenega nasilja. Če bomo tiho in bomo to spregledali se nam lahko zgodijo novi in novi incidenti. Iz situacije v kateri je vse manj potrebne politične olike in omike v javnem nastopanju in ravnanju bomo prišli v položaj rastoče nestrpnosti, ki jo bo vse težje zaustaviti, ne da bi lahko jamčili, da se bo sprevrgla v morebitno nasilje.

Vem, da kdo od vas šteje te besede za morda pretirano krepke, vendar je pri vprašanju strpnosti v družbi eno večnih vprašanj do katere mere smemo biti strpni do nestrpnosti, tudi na ta način, da jo podcenjujemo, ali smo celo brezbržni. Nisem brezbržen in ne smem biti brezbržen. Prosim vas, da niste brezbržni, ker ne smete biti brezbržni. Svobodna in strpna

družba sta dosežek rodov, ki so si morali zato uporno prizadevati. Kot njihovi dediči ne smemo biti slabiči.

Dan spomina na žrtve holokavsta je obenem dan spomina in dan opomina. Dan spomina na žrtve holokavsta ter žrtve drugih genocidov in kolektivnih zločinskih dejanj. Dan opomina na to, kako ranljiva je naša družba in kako pazljivi in pozorni in aktivni moramo biti, da se take stvari ne bodo ponavljale.